

Kuatia Daniel rehegua - Mokõipa Teĩha Mbohapyra'ẽ haña

*Nabucodonosor siete tiempo: peteĩ ñandutí profético oikuaauka haña
paganismo, papalismo ha Estados Unidos rehegua*

Jeff Pippenger
2023-12-21

Nabucodonosor ra'anga capítulo irundyhápe iporãiterei. I “siete tiempo”, ohechauka va'ekue umi ára pukukue paganismo (pe tapiategua) ha papalismo (pe ñemongy'a ñehundi rehegua) opyrũmba hague pe santuario ha pe ehérsito ári.

Upéi ahendu peteĩ marangatu oñe'ẽva, ha ambue marangatu he'i pe marangatu oñe'ẽvape: Mboy araka'e peve piko oikóta pe visión oñe'ẽva pe sacrificio ára ha ára rehe, ha pe ñembyai oporomombyrývare, oñeme'ẽ haña mokõivéva, pe santuario ha pe ehérsito, oñembohasa haña ipype py guýpe? Daniel 8:13.

Pe “ñepyrũha” ha “ehérsito” oñembojere haña, ojehechaukáva versíkulo 13-pe, orrepresenta umi “siete tiempo” va'ekue pe ipaháva mokõigui Tupã pochy guasúgui; ha Nabucodonosor rehegua “siete tiempo” orrepresenta umi “siete tiempo” va'ekue pe peteĩha Tupã pochy guasúgui, hákatu mokõivéva oñerrepresenta peteĩcha peteĩ líneape profétikamente.

Ha aipysóta Jerusalén ári Samaria sãha, ha Ahab róga aplomada; ha aipe'áta Jerusaléngui opa mba'e peteĩ kuimba'e omopotĩháicha peteĩ plato, omopotĩvo ha ombojerekuévo ijuru yvýre. 2 Reyes 21:13.

Daniel capítulo ocho, ha versíkulo trece, oñe'ẽ Tupã pochy mokõihápe rehe, oguerúva Reino yvýpe guápe Judá ári, oñepyrũva ary 677 a.C. Nabucodonosor rembipuru “siete tiempos”, ohechauka Tupã pochy peteĩha rehegua, oguerúva Reino yvate pegua Israel ári, oñepyrũva ary 723 a.C. Nabucodonosor rembipuru “siete tiempos” he'ise mil doscientos sesenta ary, tekove ñemomba'e'y pagana opyrũ hague pe santuario ha pe hueste ári, upéi katu mil doscientos sesenta ary, papalismo opyrũ hague pe santuario ha pe hueste ári.

Papalismo niko paganis mo'ante oñemo'áva cristianismo rehegua ñe'ẽme'ẽme. “Paganismo oñemboyke karai ype rupi” guáicha, ha'éva. Ndaipóri mba'eve catolicismo-pe ohechauka haña Cristo téra cristianismo. Yvy tuichakue oikuaa vaekue upe añetegua pytũmby ára rembiasakue rupive, ha 1798 guive, yvy tuichakue hesarái hese. Papado oguereko pe corazón peteĩchagua paganismo ndive. Pe religión ha umi rito umi religión rehegua peteĩchaiténte. Nebucadnesar jehusgakue “siete tiempo” rehegua niko oikova'ekue oñeme'ẽ rupi chupe mymba corazón. Pe mymba corazón oñeme'ẽva'ekue chupe ha'e pe corazón ohechaukáva paganismo religión, taha'e paganismo añetéva téra paganismo oñemo'áva catolicismo peteĩcha. Hermana White omombe'u Apocalipsis doce-pe pe dragón ha'eha Satanás, ha katu peteĩ sentido mokõihápe ha'e Roma pagana.

“Upévore, pe dragón tenonderáite ohechauka Satanáspe, ha mokõiháicha, ha’e peteĩ símbolo Roma pagána rehegua.” The Great Controversy, 439.

Umi mymba Nebucadnesar orrepresentáva’ekue “siete tiempo” aja, ha’e va’ekue dragón rembigua mymba mil doscientos sesenta ára aja, ha upéi catolicismo rembigua mymba ambue mil doscientos sesenta ára aja. Umi ára paha peve oñuahẽvo, Nebucadnesar ha’e peteĩ símbolo Estados Unidos rehegua, ipahápe ha’éva proféta japu. Marandu poráite rupive, Nebucadnesar orrepresenta va’ekue dragónpe, mymbápe ha proféta japúpe, umíva niko umi mbohapy pokatu ojaopáva Babilonia espiritual, ha omoakáva ko yvy Armagedón peve. Nebucadnesar orrepresenta Babilonia literal, ha upéicha ojepuru chupe símbolo ramo opaita umi mbohapy pokatu rehegua ojaopáva Babilonia espiritual umi ára pahápe.

Ikatu hañuáicha jahechakuaa pe simbolismo ñamyesakãramo va’ekue, iñimportanteterei ñamoĩ raẽ Nebucodonosor-pe ary 1798-pe, upe ramo oñembopyahu jey iñreino umi “siete tiempo” paha rupi. Romoíta ko marca de camino Daniel capítulo irundyme, ñañepyrũ mboyve jahasa haña pe capítulo rupive peteĩ manera sistemáticavévape.

Pe “ára pahápe” ary 1798-pe, Daniel kuatione’ẽ ojeipe’a haña, ha upérõ pe kuatione’ẽ ombohováí hembipota ogueru haña tesape oñembohetavéva, oha’áva, omopotíva ha omoheñoiva mokõi aty omomba’eguasúva. Daniel kuatione’ẽ jeipe’a ohechauka ñepyrũ pe mbohapy paso rupi ojejaopáva jeha’ãrã rape, oñemopyendáva umi añetegua ojehechaukava’ekue upe jave.

Ha’e he’i: Tereho nde rapére, Daniel; umi ñe’ẽ niko oñemboty ha oñemohu’ã haña peteĩ séllo reheve ipahaite peve. Heta ojejopotáta, oñemopotítaha ha oñeha’ãmbaitaha; ha umi hekoañáva katu ojaopóta tekoaña; ha avave umi hekoañávagui noikũmbymo’ãi; umi iñarandúva katu oikũmbýta. Daniel 12:9, 10.

Pe lívro oñeñemboty’ỹ haña, ha upéva oguereko Daniel lívro ha Apocalipsis lívro, iñe’ẽ marandu rehegua rembipota hína oipytyvõ haña peteĩ generaciõn oikovéva umi tembiasakue ára pe lívro oñeñemboty’ỹ jave. Daniel mokõiha capítulo, ojehechauka mbohapy ára marandu. Peteĩha hína mil doscientos sesenta ary, umi santo tavayguakuéra pokatu oñemosarambíva’erã hague.

Ha nde, Daniel, emboty nde ñe’ẽnguéra ha embyti pe kuatione’ẽ pe ára paha peve: heta oikóta ojevy ha oho, ha arandu hetavéta. Upéi che Daniel ama’ẽ, ha péina ápe, mokõi ambue oñembo’y, peteĩ ysyry rembe’y ko gotyo, ha ambue katu amo gotyo ysyry rembe’ýpe. Ha peteĩ he’i pe kuimba’épe ao líno reheguáva omondévare, oĩva ysyry y ári: Mbovy arýpa ohasáta ko’ã mba’e hechapyráva paha peve? Ha ahendu pe kuimba’e ao líno reheguáva omondéva, oĩva ysyry y ári, omopu’ávo ipo akatúa ha ipo asúpe yvága gotyo, ha oñe’ẽ mbaretépe pe Oikovéva opa ára guarã rérape, he’ívo péva oikótaha peteĩ ára, mokõi ára ha mbyte; ha oikopa vove omyasãi haña pe pu’aka tavaygua marangatu rehegua, opa ko’ã mba’e oñemohu’ãta. Daniel 12:4–7.

Mokõi ambue ára profétika capítulo doce-pe oĩva ha’e mil doscientos noventa ára ha mil tresientos treinta y cinco ára.

Ha ahendu, ha naikũmbýi: upémarõ aime, Che Ruvicha, mba'épa ipaháta ko'ã mba'e? Ha he'i chéve: Tereho nde rape, Daniel; ko'ã ñe'ẽ niko oñemboty ha oñesella haña ára paha peve. Heta oñemopotĩta, oñembo morotĩta ha oñeha'ãta; ha umi iñañáva iñaña meméta: ha avave umi iñañavagui noikũmbymo'ãi; umi arandu katu oikũmbýta. Ha pe ára ojeipe'átava guive pe sacrificio ára ha ára guáva, ha oñemopu'ã pe mba'e vai oporombyaíva, ohasáta mil mokõi ciento noventa ára. Ojehovasáva pe oha'arõva ha oguahẽva mil trescientos treinta y cinco ára peve. Daniel 12:8–12.

Umi versíkulope, “ara paha” oñeñeẽ hese mokõi jevy ha oñemyesakã mba'éichapa ha'e pe punto umi ñe'ẽ Daniel rehegua ojepe'átahápe ijyke guive. Umi ñe'ẽ ha'éva pe mba'e ojepe'átava “ara paha”pe ha'e umi mbohapy período profético: mil doscientos sesenta (peteĩ ára, ára kuéra ha mbyte), mil doscientos noventa, ha mil trescientos treinta y cinco. Mokõi umi mbohapy período apytégui oñemyesakã “ára” ramo. Mokõi umi mbohapy apytégui opa kuri ary 1798-pe, ha pe mbohapyha opa kuri 1843 pahaitépe. Ha'e 1843 pahaitépe voi, pórke pe versíkulo he'i: “ovy'a pe oha'arõva ha oguahẽva peve...”

Pe ñe'ẽ “ou” he'ise opoko. Ojehovasáke, upévore, pe oha'arõva, ha avei opokóva ára peteĩha 1844-pe. Pe ára oñembotapykuévo pe parávola rehegua pa virhén rehegua oñepyrũ pe peteĩha ñembyasy Miller guápe, ha upe ñembyasy oguahẽkuri pe ára pahaitépe 1843-pe; ha pe ára pahaitéva 1843-pe opoko pe ára peteĩhaite 1844-pe. Pe jehovasa oúva pe oha'arõvape oñepyrũkuri pe ára oñembotapykuévo oñepyrũrõ guare pe peteĩha ñembyasyme.

Ko'ã versíkulope oĩ heta mba'e gueteri oñembohováiva'erã, ha katu pe punto jahesarekohápe ko'ápe ha'e Daniel rembiapo profético. Daniel kuatione'ẽ rembipota, Daniel ohechaukáva pe pasáhepe, ha'e omohenoĩ haña peteĩ proceso de prueba mbohapy jekuáiivo pe kuatione'ẽ ojeipe'a haña iséllogui. Daniel-pe oñeñe'ẽ va'ekue toho hape hañaícha pe ára paha peve, upe jave pe kuatione'ẽ ojeipe'a va'erã iséllogui. Pe capítulo paha omombarete mba'épa oikóta oguahẽvo pe ára paha.

Ha nde tape pehóke pe ipaha peve; nde ningo repytu'úta, ha repu'ãta nde rérarãme ára paha pe. Daniel 12:13.

Pe lívro Daniel rehegua oñemohendava'erã ikúvape umi ára profético Daniel reheguáva pahápe.

“Ñandejára ome'ẽ ramo peteĩ kuimba'épe tembiapo haña ijojaha'ỹva, ha'e oĩva'erã ipóstepe ha hendápe, Daniel ojapo haguéicha, oĩ hañaícha oñembosako'íva ombohováí haña Ñandejára renói, ha oĩ hañaícha omohu'ã haña Ijehupytyrã.” Manuscript Releases, volúmen 6, 108.

Ipaha opaha rupi, ary 1798-pe, Daniel opyta pe suerte orekóvape, upéva oñemombe'u versíkulo trese-pe kóicha: “ára pahaite peve”. Nabucodonosor oñemosẽmbyre “siete tiempo” aja opaha ohechauka 1798, pórke upéva opa “ára pahaite peve”.

Ha umi ára pahápe che, Nabucodonosor, amopu'ã che resa yvágare, ha che arandu ojevy chéve; ha amomba'eguas pe Yvatevévape, ha amomba'e ha amoporã pe oikovéva opa ára guarã, imburuvicha haña niko opa ára pegua, ha heko haña mburuvicha guasu opa ñemoñare

rupi: ha opa umi oikóva ko yvy ape ári oñeñandu mba'eve hañuáicha; ha ha'e ojapo hembipota he'iháicha yvága ehérsito apytépe, ha umi oikóva ko yvy ape ári apytépe avei; ha avave ndaikatúi ojoko ipo, téra he'i chupe: "Mba'épa rejapo?" Upérõite che akã porã ojevy chéve; ha che rréino mimbipa rehehápe, che yvatekue ha che resape ojevy chéve; ha che ñemoñe'ehára ha che karai kuéra cheheka jey; ha añemopyenda jey che rréinope, ha tuichaiterei haña mburuvicha guasu oñembojoapy chéve. Ko'ága che, Nabucodonosor, amomba'eguasú, amopu'ã yvate ha amomba'e pe Yvága Ruvichápe, opa hembiaapo niko ahetegua, ha tape kuéra hína tekojoja; ha umi oguatáva jejeroviapype ha'e ikatu omomirĩ. Daniel 4:34–37.

Ñe'ẽjoaju "ára pahápe" ohechauka pe ára paha ary 1798-pe. Upe jave Nabucodonosor oñemoĩ mbarete itetãme, ha upéva ndaha'evéima umi mymba rembiasakue paganismo ha papalismo rehegua. Upérõ Nabucodonosor ohechauka peteĩ kuimba'e oñekonvertipaite va'ekuepe, ha upéicha rupi ohechauka pe yvy mymba Biblia marandu haña oñepyrũ va'ekue ogoverna ary 1798-pe, ha oñepyrũ peteĩ ovecha ra'yicha, jepe oĩ va'ekue ipype ipahápe oñe'ẽ haña peteĩ dragónicha. Ha'e ohechauka pe yvy mymba ogovernátava setenta arype, simbólico haña, oñembotývo Isaías mokõi paapy, péicha avei itetã tee ogoverna hañuáicha setenta ary tee. Pe simbología ningo "ndoikovéi ojavy haña."

Nabucodonosor ohechauka peteĩ joaju maranduhára rehegua umi mbohapy pu'aka apytépe ojehechaukáva Apocalipsis, capítulo doce ha trece-pe. Upépe ojeherói chupekuéra dragón, mymba guasu yguagua ha mymba guasu yvy rehegua. Apocalipsis dieciséis-pe ojehechauka chupekuéra umi mbohapy pu'akarã omoñepyrũva yvórape Armagedón-pe. Nabucodonosor "siete tiempos" ombojoaju umi mbohapyve mymba guasúpe, Babilonia tee ohechauka rupi Babilonia espiritual-pe, ha upe peteĩ línea profecía rehegua oĩva Daniel kuatione'ẽme oñemotenonde jey Apocalipsis kuatione'ẽme, mokõive kuatione'ẽ ojoajúgui ojuehe omoguahẽ haña teko porãite.

Nabucodonosor ohechauka 1798 ary peteĩ joaju maranduhára ramo pe teju jagua, pe mymba ha pe maranduhára japu apytépe. 1798 ha'e vaekue "paha ára" pe ángel peteĩha marandupeguarã ha pe tembiasakue Millerita-pe guarã. William Miller oñemboguata vaekue omoĩ haña opaite imboheko maranduharegua ñakãrapu'ã rehegua ári, ohechakuaa rupi pe teju jagua paganismo rehegua ha pe mymba catolicismo rehegua; ha katu ndohechái vaekue Tetã Joapykuéra ha'cha pe mymba yvygua ha pe maranduhára japu. Ha'e ikatu vaekue ohecha pe tembiasakue oĩva "paha ára" mboyve 1798-pe, ha pe tenonderã gueteri ha'eva'erã kuri tenonderã. "Paha ára" 1989-pe, upérõ ojekuaáta va'erãmo'ã umi mbohapy pokatu.

Pe ojepe'a haña marandu profético ohechakuaa hañuáicha pe dragón ha pe mymba ñarõ vaíva ary 1798-pe, ojehechauka pe ysyry Ulái rupive, umi capítulo siete, ocho ha nueve-pe. Pe ojepe'a haña marandu profético ohechakuaa hañuáicha pe dragón, pe mymba ñarõ vaíva ha pe proféta japuha ary 1989-pe, ojehechauka pe ysyry Hiddekel rupive, umi capítulo diez, once ha doce-pe. Nabucodonosor ohechauka pe ñemongu'e ángel peteĩha rehegua oguahẽ va'ekue 1798-pe, ha ha'e peteĩ ta'anga Belshasar rehegua, upéva ohechaukáva pe ñemongu'e ángel mbohapyha rehegua oguahẽ va'ekue 1989-pe. Upéva, Nabucodonosor képe mokõiha, pe capítulo cuatro-pe, ohechauka pe marandu ángel peteĩha rehegua.

Nabucodonosor “mokõi jevy mokõi ára” opa “paha ára”pe ary 1798-pe, oġuahêvo pe marandu ñemomandu’a peteĩ huísio oútavare. “Umi ára paha”pe, ha’e oĩ peteĩ kuimba’e jevy pyahúva ramo; upévore ohechauka pe hatĩ republicano pe mymba yvy guigua rehegua, ha’e ramo guare ovecha ra’yicha. Upe jave avei ohechauka pe hatĩ protestánte Filadelfiagua pe mymba yvy guigua rehegua.

Ha’e rupi Babilóniape pe mburuvicha guasu peteĩha, ha’e ohechauka Belshazzar-pe, pe mburuvicha guasu paha Babilóniapegua. Ijovake ojehechauka va’ekue Nimrod rovake rupive, ha upe rire ohechauka Belshazzar rovake. Ijovake orrepresenta va’ekue pe ñepyrũ ojejapóva pe huísio investigativo-pe 22 jasypa 1844-pe.

Mburuvicha Nabucodonosor, opaite tavayguápe, tetãnguéra ha ñe’ẽnguéra oikóvape opa yvy ape ári; py’aguapy toñemboheta pene rendápe. Che ahechakuaa porã amombe’u haġua peẽme umi techaukaha ha mba’e hechapyrãva Tupã Yvate haġua ojapo va’ekue cherehe. ¡Mba’e tuichaite niko umi techaukaha orekóva! ¡ha mba’e ipu’akaitéva umi mba’e hechapyrãva! Ijapokuaaha ha’e peteĩ rréino opa’ỹva, ha ipoguýpe ojejokóva ohasa generaciõn guive generaciõn peve. Che Nabucodonosor aimekuri py’aguapýpe che rógape, ha añakãrapu’ã porã che mburuvicha róga guasúpe; ahecha peteĩ ke haġua chekyhyje haġua, ha umi che remiandu che tupápe ha umi che akãme ajehecháva chemondýi. Daniel 4:1–5.

Pe kéicha omoĩ va’ekue kyhyjépe Nabucodonosorpe, ha pe ta’ãngaa’y rehegua pe kéichagui ohechauka pe marandu porã opa ára ġuarã pe ánhel peteĩhagui, omandáva yvypórape “okyhyje haġua Tupãgui”.

Ha ahecha ambue ánhel oveve yvágare mbytépe, oguerékóva pe marandu porã opa ára guarã omombe’u haġua umi oikóvape yvy ape ári, opa tetãme, te’yípe, ñe’ẽme ha tavayguakuérape, he’ívo hatã vozpe: Pkyhyje Tupãgui, ha peime haġua chupe mborayhu ha ñemomba’e; oġuahẽma niko iñehusgaha ára; ha peadora pe ojapóvape yvága, yvy, para ha ysyry ykua. Apocalipsis 14:6, 7.

Pe evanhélio opa haġuagua ha’e peteĩ marandu mbohapy jepytasópe guare; pe peteĩha jepytaso, ojehechauka haġuáicha pe ánhel peteĩhame, ha’e ñañemongyhyje Tupãgui; pe mokõiha jepytaso ha’e jaheja haġua chupe mborayhu ha ñemomba’e guasu; ha pe mbohapyha ojehechauka Ijovayhu renda ára rupive. “Mborayhu ha ñemomba’e guasu” ohechauka tekokatu; ha pe mokõiha “eho” Nimrod opu’ã haġua rembiasakuepe ha’e pe távape ha pe tórrepe jehechakuaa haġua imba’e reko. Upéva va’ekue peteĩ huísio porandu haġuáva. Tupao ha tetã joajuha ha’e pe mymba ra’anga; ha Nimrod mokõiha jepytaso ha’e kuri ohechauka haġua pe mymba ra’anga, péro pe evanhélio opa haġuágui mokõiha jepytaso ogueru Tupã rekokatu ñemomba’eguasú, ndaha’éi Nimrod mba’éva.

Nebucodonosor kyhyjeha peteĩ ta’anga pe ñeha’ã peteĩha rehegua, upéicha avei Daniel ojeoporavo haguére ndo’úi haġua Babilonia rembi’u, Daniel okyhyjégui Tupãgui. Pe ánhel peteĩha oġuahẽ va’ekue tembiasápe ary 1798-pe, ha upéi oñemombarete 11 jasypoapy ary 1840-pe. Nebucodonosor képe ohechauka pe marandu peteĩha oġuahẽha ára paha pe ary 1798-pe.

Ahecha peteĩ képe chemongyhyjéva, ha umi che remiandu che tupápe, ha umi che akã jehecha chepy’apy. Upévore ame’ẽ peteĩ ñe’ẽmondo toñembyaty haġua che renondépe opa Babilóniape oĩva arandúva, ikatu haġuáicha oikuaaucha chéve pe képe he’iséva. Upérõ oike umi

mba'epohãha, umi mbyja rechakuaa, umi Caldeoguakuéra, ha umi adivíno; ha amombe'u chupekuéra pe képe; ha'e kuéra katu ndoikuaaukái chéve mba'épa he'ise. Ha ipahaitépe Daniel oike che renondépe, héra Beltesasar, che ruete réra reheháicha; ha ipype oĩ umi tupã marangatu espíritu; ha henondépe amombe'u chupe pe képe, ha'e haña: Beltesasar, mba'epohãhakuéra ruvicha, aikuaágui umi tupã marangatu espíritu oĩha nde pype, ha ndaipóri ñemimbyi ndepy'apýva, emombe'u chéve umi che képe jehecha ahechava'ekue, ha mba'épa he'ise. Daniel 4:5–9.

Pe marandu peteĩha oñuahẽvo ára paha-pe ary 1798-pe, ojehechaukáva Nabucodonosor kyhyjépe, ohechauka upe punto aravo pe kuatiañe'ẽ Daniel rehegua ojepe'ava'erãhague.

Ha nde, Daniel, emboty nde ñe'ẽnguéra, ha emboja umi kuatiañe'ẽ, pe ára paha peve: heta oguata joa haña ko'ápe ha amo, ha arandu hetavéta. ... Ha he'i: Tereho nde rape, Daniel; umi ñe'ẽnguéra oñembotyma ha oñembojáma pe ára paha peve. Heta oñemopotĩta, oñemomorotĩta ha oñeha'ãta; ha umi iñaña oja póta mba'e vai; ha avave umi iñañavagui noikũbymo'ãi; ha umi arandúva katu oikũmbýta. Daniel 12:4, 9, 10.

Pe lívro de Daniel ojeipe'a rire “paha árape”, ojejapukai kuimba'ekuérape ouvo ohesa'ỹijo haña arandu jehetave, ha upe ñehenói ipahápe omoheñoĩ mokõi aty omomba'eguasúva. Peteĩ aty ndaikatúi kuri ontende ha ambue aty katu ikatu. Babilóniape arandúva, ojehechaukáva “umi mágo, umi astrólogo, umi caldeo ha umi adivino” ramo, ndaikatúi kuri ontende; Daniel katu ontende. Babilóniape “arandúva” ndaikatúi kuri ontende, ha upévore ohechauka umi añáme; Daniel katu ohechauka umi arandúvape.

Ñaseguíta Daniel capítulo cuatro rehegua pe artículo ouvape.

“Umi ndopytáiva Tupa rembiapópe ndorekói principio; hemimo'ã ndaipóri peteĩ tekotevẽme omboguata haña chupekuéra toiporavo haña pe oĩporáva opa mba'e oikóva guive. Tupã rembiguái oikuaava'erã opa ára oĩha hikuái Ijapohare resa renondépe. Pe oma'ẽva'ekue Belshazzar karu marangatu'ỹ rehe oĩ ko'ãga opa ñane institución-kuérape, comerciante kuatiahaipyhápe, ha tembiapoha ñemimbyryhápe; ha pe po huguy'ỹva katuete ohaĩ hína nde ñemboyke, upéichaite avei ohaĩhaguéicha pe huísio pohýi pe mburuvicha ñemoñe'ẽvaihára rehe. Belshazzar ñemboja'o ojechai va'ekue ñe'ẽ tata rupive: ‘Nde reñeha'ãmyre umi balánsa-pe, ha rejuhu ndaikatúiha’; ha nde neremohu'ãiramo umi nde rembiaporã Tupã ome'ẽva'ekue ndéve, ne ñemboja'o ha'éta upéicha avei.” Messages to Young People, 229.